

Kunsthagens betydning i barnehagen

«Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen?»

Thea Hammer Sætnan

[kandidatnummer: 10]

Bacheloroppgave

[BKBAC3900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Denne bacheloroppgaven er en avsluttende oppgave for min utdanning som barnehagelærer med vekt på musikk, drama og kunst og håndverk på Dronning Mauds Minne Høgskole.

Dette året har vært preget av at barneskoler, videregående skoler og videreutdanninger har mistet mye av kunstfagene i undervisningen og mulige kunstfaglige utdanninger. I min praksis gjennom skolen har jeg også observert at prioriteringen av kunstfaglige aktiviteter forsvinner mer og mer i barnehagen. Gjennom utdanning min har jeg funnet lysten til å jobbe videre med å fremme kunstfagene i mitt arbeid som fremtidig barnehagelærer. De tre årene på Dronning Mauds Minne Høgskole har hjulpet meg å føle meg trygg og sikker i egen rolle som barnehagelærer og virkelig fått vist meg at dette er en veldig viktig jobb.

Jeg ønsker å takke mine praksislærere og veiledere, jeg ønsker også å takke mine medstudenter for god hjelp og støtte under bachelorskrivingen.

Tusen takk!

Innholdsfortegnelse

.....	1
Innholdsfortegnelse.....	2
Kapittel 1. Innledning	4
1.1 Valg av tema og begrunnelse.....	4
1.2 Problemstillingen.....	5
1.3 Oppgavens disposisjon.....	5
1.4 Begrepsavklaring.....	6
Kapittel 2. Teori	7
2.1 Samfunnsmessige faktorer.....	7
2.2 Barns møte med kunst og kultur.....	8
2.2.1 Kunstfagene som en arena for barns lek og læring.....	9
2.3 Pedagogens profesjon, kompetanse og ledelse.....	10
2.3.1 Kompetanse utvikling innen kunstpedagogisk arbeid.....	11
Kapittel 3. Metode	13
3.1 Valg av metode – Kvalitativ metode.....	13
3.2 Planlegging av datainnsamling/Adgang til felten.....	14
3.3 Utvalg av informanter.....	14
3.4 Beskrivelse av gjennomføringen.....	15
3.5 Analyse.....	16
3.6 Kvalitetsvurdering.....	18
3.7 Etske retningslinjer.....	18
Kapittel 4. Presentasjon av funn og drøfting	19
4.1 Funn av kjerne kategorier.....	20
4.2 Innledning.....	20
4.3 Pedagogens rolle og ledelse av personalet.....	21
4.4 Rammefaktorer.....	24
4.4.1 Samfunnets påvirkningskraft.....	26
Kapittel 5. Avslutning	27

Kapittel 6. Referanseliste	29
Kapittel 7. Vedlegg	32
7.1 Informasjons- og samtykkeskjema.....	32
7.2 Intervjuguide.....	34
7.3 Vurdering av SIKT.....	36

Kapittel 1. Innledning

Kunstfagene musikk, drama og kunst og håndverk, har alltid vært en viktig del av livet mitt. Fagene betyr like mye for meg nå, som de gjorde da jeg var et lite barn. Av egen erfaring kan kunstfagene være med på å styrke barns mestringsfølelse når man kanskje ikke strekker like godt til i realfagene, sånn som matematikk, norsk og naturfag. De siste årene i media har det også vært mye snakk rundt kunstfagene, dette fordi ikke bare blir nedprioritert i barnehagen, men også barneskoler og linjer på andre utdanninger. Dette kan vi se i Trøndelag Forskning og Utvikling rapporten (TFoU-rapporten) fra 2019 som viser til at fagområdet kunst, kultur og kreativitet i barnehagen blir jobbet 35% mindre med enn fagområdet kommunikasjon, språk og tekst (Storvik, 2020). Jeg mener dette er en meget negativ endring, fordi barn har en kreativ, undrende, kroppslig og lekende tilnæringsmåte og lærer av alt det de erfarer. Derfor er det så viktig å prioritere kunstfagene i alt pedagogisk arbeid i barnehagen, når kunstfagene samsvarer til barnets livsform (Sæbø, 2017, s. 46). Derfor som barnehagelærer, brenner jeg for kunstpedagogikkens plass i barnehagen. Å mener at kunstfagene skal prioriteres like mye som alt annet i barnehagen.

1.1 Valg av tema og begrunnelse

Valg av tema og begrunnelse baseres mye på min forforståelse. Forforståelse handler om det man allerede evner. Det vil si tidligere erfaringer, enkelte perspektiver, forventninger og kunnskaper som kan påvirke måten man tolker og forstår informasjon. Gjennom hele forskningsprosessen vil forforståelsen legge et grunnlag for hvilke perspektiver som bli prioritert og hvilke som kanskje blir oversett. Dette kan både bidra til å fremme kunnskaper, men samtidig begrense den (Thagaard, 2018, s. 79). Kunstfagene har alltid hatt en viktig rolle i livet mitt og derfor valgte jeg å ta barnehagelærerutdanning med vekt på musikk, drama, kunst og håndverk. Fra egen erfaring så har jeg selv erfart hvor mye de estetiske fagene har å si for meg og min utvikling som menneske, og etter tre år på Dronning Mauds minne høyskole har jeg fått en bedre og dypere faglig forståelse for hvor viktig kunstfagene er for barns utvikling og læring i barnehagen. Gjennom kunsten kan vi lære så utrolig mye om barna og deres kultur. Barnas kunstneriske uttrykk er en måte å kommunisere på (Hjermann, 2013, s. 24). For barn fungerer kunstfagene som en arena for lek og læring (Sæbø, 2017, s. 18). Kunstfaglige aktiviteter i barnehagen omhandler mye mer enn bare barns evne til å produsere produkter. Barns opplevelser gjennom kunstfagene gir de lærerike og meningsfulle stunder sammen med personalet og de andre barna i barnehagen. Barn er født til å være kreative og

kreativiteten er en form for å uttrykke seg selv, kunst er barns språk (Sæbø, 2017, s. 17).

Kunst gir barn en stemme uten at de trenger å alltid bruke et verbalt språk.

I praksisperioden på Dronning Maud minne høyskole har jeg vært i flere forskjellige barnehager med ulike konsepter som for eksempel musikk, kunst og miljø barnehage. Men et fellestrekk jeg bemerket meg i alle barnehagene, var at kunstfagene ikke var så synlige og ble ikke prioritert ovenfor alt annet i barnehagehverdagen. Disse erfaringen dannet noen tanker hos meg. Hvorfor blir de ikke prioritert? Hva er grunnen til at det har blitt slik? Og hva trengs av personalet for å forsterke det kunstfaglige arbeidet? I rammeplanen for barnehage står det at personalet skal «gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Dette tilsier at personalet faktisk skal tilrettelegge for at kunstfagene blir prioritert i barnehagen. Jeg valgte derfor kunstfagligtema for å kunne fremme faget, men også selv kunne fordype meg i fagets viktighet.

1.2 Problemstillingen

Problemstillingen for bacheloroppgaven er:

«Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen?»

Hensikten med denne problemstillingen er å kunne se litt nærmere på hva er det personalet i barnehagen opplever at kan være grunnen til nedprioriteringen og hvordan kan de jobbe for å motvirke nedprioriteringen. Å dette er også grunne til at jeg velger å intervjuer to forskjellige barnehager, for å kunne se om det er noen fellestrekk eller motsetninger i arbeidsmetodene deres. Dette vil også gi et mer helhetlig blikk på min forskning og flere muligheter for forskjellige syn på kunstpedagogisk arbeid.

1.3 Oppgavens disposisjon

Det er ikke noen fasit på hvordan bacheloroppgaven skal struktureres, men det er noen punkter som bør være med som innledning, teori, metodevalg, funn, drøfting og en avslutning (Bergsland og Jæger, 2022, s. 17-19). Jeg har ovenfor gitt en innledning til oppgaven og en forklaring av tema og problemstillingen jeg har valgt meg. Videre vil jeg gi begrepsforklaring på sentrale begrep for min oppgave for å gi en bedre forståelse for hva det er jeg sikter til. Etter det vil jeg ta for meg relevant teori som omhandler kunstfagene i barnehagen, barna og kunsten. Og hvordan personalet kan jobbe kunstpedagogisk. Deretter skal jeg skrive om

metoden jeg valgte og veien til datainnsamlingen. Etter metode vil jeg snakke litt om funn jeg sitter igjen med etter datainnsamlingen og drøfte mine funn opp imot teorien jeg har fordypet meg i. Avslutningsvis vil jeg skrive en kort avslutning som inneholder mine tanker av det jeg sitter igjen med og helt til slutt en referanseliste og diverse vedlegg.

1.4 Begrepsavklaring

Å avklare begreps betydning er viktig for forståelsen av innholdet i begrepet. Dette fordi begrep kan tolkes på forskjellige måter, perspektiver og ha ulike forståelser for hva det innebærer. Ved å gå dypere inn i begrepets betydning vil man bedre formidle det faglige innholdet videre (Waterhouse, 2022, s. 124). Nedenfor har jeg tatt for meg noen sentrale begrep som er viktig for min forskning av personalets arbeid med kunstfagene i barnehagen. Jeg har valgt å utdype disse for å gjøre begrepenes kunnskapsinnhold mer spisset mot oppgavens tema.

Kunstfag i barnehagen: De såkalte estetiske fagene som nevnes i denne oppgaven er musikk, drama og kunst og håndverk. Disse fagene skal være en del av barnehagehverdagen og i rammeplanene for barnehage står det «Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Barns opplevelser gjennom kunstfagene stimulerer barnas utvikling, lek og læring og fremmer den kreative utforskningen. Derfor skal personalet i barnehagen legge til rette for at kunstfaglige aktiviteter blir prioritert (Sæbø, 2017, s. 18).

Kunstpedagogikk: I spenningsrommet mellom pedagogikken og kunsten oppstår kunstpedagogikken. Begrepet kunstpedagogikk innebærer både didaktikk, pedagogisk refleksjon og fag som knyttes til kunstfagene (Thoresen, 2019, s. 18). I denne oppgaven vil jeg få frem hvordan personalet kan jobbe for å motvirke kunstfagenes nedprioritering i barnehagen, derfor blir det å kunne evne å jobbe kunstpedagogiske meget sentralt for oppgavens formål.

Profesjon: En profesjon vil si at man evner en spesifisert kunnskap som viser en kvalitet på måten arbeidet og oppgaver utføres. Barnehagelærerprofesjonen baserer seg på et kunnskapsgrunnlag som i kombinasjon med faglig skjønn tilpasses relasjoner og situasjoner (Tholin, 2016, s. 32). I bacheloroppgave vil jeg få frem hvordan barnehagelærer og

pedagogiske ledere kan videreføre sin profesjonskunnskap til personalet slik at man kan dele sin kunnskap om kunstfagene i barnehagen.

Kapittel 2. Teori

Teori kan forklare en sammenheng og brukes til å belyse et materiale man har valg å forske på (Sando, 2022, s. 89). I rammeplanen for barnehage står det at «Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 50). I dette kapittelet vil jeg ta for meg relevant litteratur og teori som støtter mine funn til problemstillingen og det vil danne et grunnlag for min drøfting i denne oppgaven. Først vil jeg ta for meg samfunnsmessige faktorer som kan være med på å påvirke kunstfagenes plass i barnehagen. Deretter skriver jeg om barns møte med kunst, kultur og hvordan kunstfagene fungerer som en arena for lek og læring. Jeg tar også for meg pedagogens rolle, profesjon og ledelse av personalet. Avslutningsvis i teorikapittelet skriver jeg om kompetanseutvikling innen kunstpedagogisk arbeid.

2.1 Samfunnsmessige faktorer

Har samfunnets utvikling påvirket synet på kunstfagenes viktighet for barn i barnehagen? Forskning viser til at språk og fysisk aktivitet blir prioritert over kunst og kultur i barnehagen. Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU-rapporten) fra 2019 viser til at fagområdet fra rammeplanen kunst, kultur og kreativitet ble jobbet med 35% mindre en fagområdet kommunikasjon, språk og tekst. TFoU-rapporten er basert på NOVA Rapport 1/2013: Kvalitet i barnehagen (norsk institutt forskning om oppvekst, velferd og aldring). En av forskerne bak NOVA-rapporten, mener at i forhold til flere av fagområdene blir kunstfagene sett på noe som er mindre viktig (Storvik, 2020). Dette viser til at en sentral årsak til kunstfagenes nedprioritering, kan være den økte vektleggingen av akademiske ferdigheter og prestasjoner i matematikk og språk. Noe som igjen kan føre til at kunstpedagogiske aktiviteter blir tatt i bruk som en metode eller et middel for å oppnå mål i andre fagområder (Olsson og Øksnes, 2013, s. 104). Dette er nok noe som kan være et utfall av politiske prioriteringer av standardiserte evalueringer og tester. Barn skal passe inn og være på lik linje med alle andre barn og estetikkens verdi minsker.

En annen faktor til dette kan også være som tidligere nevnt personalets mangel på kunstfaglig kompetanse. Dette kommer frem i Bamfords rapport «Arts and Cultural Education in Norway». Denne rapporten omhandler situasjonen av kunst og kultur i opplæringen i Norge

og gir et grunnlag for hvordan jobbe videre og bedre med opplæringen i Norge (Bamford, 2013, s. 47). Bamford viser til at selv om barnehageansatte er bedre til å prioritere kunstfagene enn skoleansatte, er det fortsatt en frykt for at kvaliteten som skal være i kunstfaglige arbeidet begynner å bli dårligere. Manglende forståelse av kunstfagenes verdi er også en faktor og Bamfords forskning tyder til en undervurdering av viktigheten av kunstens betydning for barns utvikling og læring. Bamford påpeker da på hvor viktig det er for allmennlærere å ha kunnskaper og ferdigheter innen kunnskapsområdet kunst, kultur og kreativitet i sin opplæring, noe som vil føre til en langsiktig kompetanseheving innen faget (Bamford, 2013, s. 56). I det store bildet påpeker Bamfords forskning på den store viktigheten med å styrke kunstfagene og kunstpedagogisk arbeid i barnehagen, og erkjenne betydningen av å fremme barns kreativitet, trivsel og uttrykksevne. Dette krever en innsats fra flere steder, for eksempel utdanningsmyndighetene, styrer i barnehage og pedagoger, for å sikre at kunstfagene får de ressursene og den oppmerksomheten de fortjener i barnehageutdanning.

Med tanke på kunstfagenes nedprioritering i barnehagen er det også viktig å belyse FNs Barnekonvensjon (Konvensjonen om barns rettigheter) understrekes viktigheten med tilretteleggelse av barns rett til å delta i kunst- og kulturelle aktiviteter i barnehagen. FNs Barnekonvensjonen Artikkel 31, viser til barns rett til lek, hvile, fritid og kulturelle aktiviteter. Denne artikkelen peker på lekens egenverdi og barns rett til å delta i kulturelle og kunstneriske aktiviteter som fremmer deres utvikling av egen identitet og kreative uttrykksevne. Derfor skal barnehagen tilrettelegge for et mangfold av slike aktiviteter (Moe, 2018, s. 116-117). Dette understreker også betydningen av å unngå å nedprioritere kunstfagene, men heller flette de inn i barnehagehverdagen som en viktig del av det pedagogiske tilbudet ut ifra internasjonale prinsipper og rettigheter.

2.2 Barns møte med kunst og kultur

Gjennom møter med kunsten kan barn utvikle sin identitet, kunnskap og forståelse for kulturer på et nasjonalt og globalt nivå og dermed bli mere bevisste på den (Sæbø, 2017, s. 44). Et eksempel her er hvordan barn kan lære om andre kulturer gjennom musikk og kunstverk fra andre tidsepoker og kulturer. Herunder kan et eksempel være hvordan musikk og billedkunst blir tatt i bruk for å lære barn om den samiske kulturen i Norge. Barn opplever kunst forskjellig og det er ganske viktig å la barn nettopp få denne opplevelsen, fordi ved å la barna dyrke sitt eget selvbilde gjennom kunsten, så fremmer man forskjelligheten vi så sårt trenger i det kompliserte samfunnet vi lever i. Man lager trygghet og rom for annerledeshet og

at barn lettere kan akseptere de ulike sidene av seg selv som viktig og verdifulle, selv om de ikke passer samfunnets målestokk (Hjermann, 2013, s. 28).

Kunsten er barnas språk og deres arena er kulturen, derfor er det viktig å støtte barnas forskjellige uttrykksformer i kunsten. Forfatter Hjermann sier «Det er når en ser disse sammenhengene at det blir klart og tydelig at vi er sjanseløse uten kunsten og kulturen. Og det begynner med barna» (Hjermann, 2013, s. 29). Kunsten gir barna muligheten til å bruke og utvikle sine sanselige og kroppslige erfaringer. Og barnet lærer av alle erfaringer de får, derfor er kvaliteten av erfaringene som gis viktig, og at det kunstfaglige arbeidet skal være preget av barnets undring, kreativitet og kroppslighet, nettopp fordi denne væremåten er grunnleggende for barns barndom (Sæbø, 2017, s. 46).

2.2.1 Kunstfagene som en arena for barns lek og læring

Leken har og vil alltid være en del av det å være et barn. Men hva betyr leken for barna? Og hva har den med kunst å gjøre? Den russiske psykologen *Lev Vygotskji* (1896-1934) hadde et syn på leken som en sosial prosess for barn. Han mente at den sosiale sammenhengen og kulturen påvirket barns utvikling og at kunsten har like stor betydning for barnet i leken som den har for voksne menneskers utviklingspotensial (Öhman, 2012, s. 51). Altså leken er en arena som samlæring, en måte for barn å delta i aktiviteter og gjøre ting som de kanskje ikke kunne ha mestret i andre sammenhenger. Det legger et grunnlag for at alle barn kan delta (Öhman, 2012, s. 53).

Vygotskjis teori «Den nærmeste utviklingssonen» omhandler hvordan barn utvikler seg, nærmere sagt det handler om sonen mellom det barnet selv mestrer enkelte ting og sonen der barnet trenger hjelp av en voksen (Lyngseth, 2018, s. 304). Det er i nærmeste utviklingssonen barna lærer, dette ved at de voksne legger opp til aktiviteter som ikke er for vanskelige, men er litt over barnas mestringsnivå. Slik at ved støtte av en voksen vil barna utvikle nye ferdigheter og kunnskaper (Glaser, 2018, s. 33). Et eksempel på dette kan være prosjektarbeid med kunstfagene som virkemiddel i barnehagen. Kunstfagene styrker barnets utvikling av den sosiale kompetansen gjennom mestringsfølelse og danning av egen identitet i fellesskap (Sæbø, 2017, s. 44). Barna får lov til å uttrykke seg i trygge rammer som de kjenner til, men de får også utfordre seg selv i å lære noe nytt i samspill med andre barn og personalet i barnehagen. Dette kan støttes opp av Vygotskjis mening om at barns utvikling er et resultat av barns sosiale samspill med andre.

Så for å se på barns lek og læring i et større perspektiv, så fører leken til læring og barn opplever relasjonsbygging, mestring, trygghet, identitetsbygging og så mye mer. Alt dette kan støttes gjennom kunstpedagogisk arbeid med barn. Barn er sanselige vesener og lærer gjennom å ta sansene i bruk. Kunstfagene drama, musikk og kunst og håndverk er alle sanselige fag. Barna bruker bevegelse, følelse, syn, hørsel og smak, spesielt de minste barna i barnehagen. Når det gjelder de aller minste i barnehagen, blir leken med kunstfagene enda mer betydelig. Dette fordi barna imiterer de voksnes handlinger i aktiviteter, deretter prøver ut nye oppfinnelser og etter hvert mestrer, som igjen danner et grunnlag for videre utforskning (Bakke, 2017, s. 147).

2.3 Pedagogens profesjon, kompetanse og ledelse

Som barnehagelærer og pedagog stilles det en rekke forventninger og krav av deg som profesjonsutøver som skal gjennomføres, oppfølges og dokumenteres. Men hva er egentlig en profesjon? Det finnes flere beskrivelser på hva en profesjon er og det finnes heller ingen fasitsvar, men i dette tilfelle vil en profesjon beskrives som kvaliteten av kunnskaper som baseres på hvordan og hvorfor arbeid utføres på den måten den blir utført på, i kombinasjon av fagligskjønn og tilpasset til relasjoner og situasjoner (Tholin, 2016, s. 32). Dette vil si at personalets bevisste profesjonsetikk, kompetanser og ferdigheter utgjør kvaliteten på arbeidet som utføres i barnehagen. I rammeplanen for barnehage står det at «Barnehagelærere er den profesjonen som utdannes spesielt for å kunne ivareta barnehagens oppgaver» (Utdanningsforbundet, 2017, s. 15). Det er betydelig for barnehagelærer, pedagogiskleder og andre ansatte å vise frem og synliggjøre kunnskapene sine og kunne diskutere og reflektere over profesjonsfelleskapet for å tydeliggjøre betydningen og innholdet av profesjonen (Tholin, 2016, s. 33).

Pedagogisk leders ansvar blir å kunne formidle kunnskaper videre og gjøre personalet bevisste på at det er rom for å ikke mestre alt helt perfekt, men heller prøve seg frem og ikke være redd for at det ikke går som planlagt, at det er lov til å ikke lykkes (Meyer, 2019, s. 95). Dette kan pedagogisk leder oppnå ved veiledning av personalet og skape trygghet, tillit og anerkjennelse, en sentral faktor for den gode samtalen. Hvor man kan jobbe med sine holdninger, verdier, kunnskaper og erfaringer (Ødegård og Røys, 2013, s. 124).

Det stiles også krav til hvordan den pedagogiske virksomheten drives. Barnehagen er en lærende organisasjon, noe som tilsier at barnehagen skal være et miljø hvor det er kontinuerlig læring, utvikling og refleksjon i arbeidet, dette ved å sette engasjement, deltakelse og

samarbeid med personalet i fokus (Lundestad, 2021, s. 216). Den pedagogiske lederen har ansvar for å igangsette denne utviklingsprosessen av å tilrettelegge og opprettholde det pedagogiske arbeidet. I mål om å bevisstgjøre personalet på en felles forståelse av barnehagens verdigrunnlag (Skoglund og Sundvall, 2021, s. 22). For å sikre et godt kunnskapsgrunnlag og kvalitet i barnehagen er det viktig at pedagogisk leders fokus burde være rettet mot å styrke personalets praktiske erfaringer med faglig kompetanse. Samtidig som de utvikler sin egen ved å kontinuerlig holde seg oppdatert på det faglige (Skoglund og Sundvall, 2021, s. 23).

Å skape en endring i den allerede dannede organisasjonskulturen blant personalet blir da en viktig faktor for å sikre den kontinuerlige forbedringen av å fremme en positiv endringskultur for læring, samarbeid og åpenhet blant personalet. Å kunne være åpen og like forandringer er en viktig egenskap å ha når man jobber i en barnehage (Tholin, 2022, s. 176). Åpen kommunikasjon er betydelig under en endring, den pedagogiske lederen må sørge for at alle stemmene til personalet blir hørt og oppmuntre personalet for å komme med sine meninger og ideer til endring. Dette for å drive et tydelig lederskap som skaper trygghet og et tillitsfullt klima og kompetanseutvikling for å jobbe mot et felles mål om endring (Tholin, 2022, s. 178). Det er også viktig at pedagogisk leder legger opp for at personalet kan få utfordre seg selv og prøve seg på noe nytt, for gjennom egne erfaringer vil den nye kunnskapen kunne brukes og videreføres inn i den pedagogiske virksomheten (Bernsen, 2019, s. 86). Når personalet opplever en tydelig endringskultur, vil de være mer åpne for nye tilnærminger, ideer og metoder som vil være en fordel for barnas trivsel og utvikling. Dette vil legge et grunnlag for et barnehagemiljø som er engasjerte, dynamisk, kunnskapsrik og er kontinuerlig i vekst, noe som er meget viktig når samfunnet er i stadig utvikling (Tholin, 2022, s. 176).

2.3.1 Kompetanse utvikling innen kunstpedagogisk arbeid

Når man jobber i en barnehage, er det viktig med en god kompetanse innenfor barnehagens kunnskapsområde, for å sikre kvaliteten. I rammeplanen for barnehage blir kunstfagene godt belyst i fagområdet - Kunst, kultur og kreativitet – dette understreker da at fagområdet skal aktivt jobbes med i barnehagen. I et av punktene fra det fagområdet står det at personalet skal «gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Derfor skal kunstpedagogisk arbeid også prioriteres i barnehagen på lik linje med alt annet en barnehagehverdag inneholder. Det er i spenningsrommet mellom kunsten og pedagogikken, kunstpedagogikken kommer til syne. Og

den består av didaktikk, pedagogisk refleksjon og fag som knyttes til forskjellige kunstuttrykk og kunstfagene (Thoresen, 2019, s. 18).

Kunstpedagogisk arbeid er ikke noe som faller naturlig inn for alle, det kan være flere grunner til dette. Det kan for eksempel være prestasjonsangst, mangel på kompetanse, at man ikke ser viktigheten for å jobbe kunstpedagogisk eller mangel på ressurser. Personalgruppa i barnehagen har ulike erfaringer og kunnskaper i utførelse av pedagogisk arbeid, det vil vises i arbeidet med barna. Dette tilsier også at det vil være forskjellige syn på hva som er viktig og riktig i det pedagogiske arbeidet (Skoglund og Sundvall, 2021, s. 19). Dette øker nødvendigheten med god pedagogisk ledelse, dokumentasjon og kommunikasjon for å kunne ha en felles forståelse for hvordan arbeidet skal gjennomføres. Pedagogisk dokumentasjon fører til synliggjøring av den pedagogiske virksomheten og tilrettelegger for refleksjon individuelt og i fellesskap. Man kan bruke det som et verktøy for å plassere barnehagens virksomhet og innhold (Torsteinson, 2017, s. 170). Å aktivt jobbe kunstpedagogisk i barnehagen kan føre til forsterkelse av barns selvforståelse og erfaringer av å være en del av en kulturell og sosial kontekst. Nettopp fordi kunsten spiller en rolle i alt av læring, den er handlingsbasert og vil utfordre til nye tankemåter, men dette gjelder like mye voksne som barn (Thoresen, 2019, s. 19).

Det fysiske miljøet er også med på å påvirke kvaliteten av det kunstpedagogiske arbeidet i barnehagen. Har rommet en funksjon? Eier den kommunikative egenskaper som informerer om hvilket bruksområde, stemning og betydning det har? Dette er spørsmål som er viktige for at barn skal kunne ta i bruk rommene på eget initiativ og danne et eierforhold til det (Høyland og Hansen, 2012, s. 28-29).

Mange kan oppleve kunstpedagogisk arbeid som kaotisk, da det ofte er mye material i bruk sånn som for eksempel maling, tegnesaker, kostymer og instrumenter, noe som kan føre til stress, da det også kontinuerlig burde være oppfølging av barna under aktiviteten. I rammeplanen for barnehage står det at personalet skal «synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 52) noe som betyr at pedagogene og personalet skal tilrettelegge for barns spontane aktivitet av kunstfagene. Men for at spontane aktiviteter skal oppstå er det viktig at barnehagens rom har tilgjengelige materialer og inspirasjon til denne type aktivitet. Her kommer rommets kommunikative egenskaper frem. Om rommene er tilrettelagt med materialer, inspirasjon og plass for å skape kunst. Rommet må tas i bruk som den tredje pedagog. Begrepet *den tredje*

pedagog stammer fra Reggio Emilia pedagogikken. Reggio Emilia er en liten by i Italia som er kjent for sin barnehagepedagogikk og flere barnehager rundt om i verden har tatt inspirasjon av den (Bråten og Kvalbein, 2019, s. 146). Å vektlegge rommets estetiske virksomhet, altså inspirere til læring, lek og skapende aktiviteter, er å bruke rommet som den tredje pedagog. Barna vet hvor material, leker og diverse utstyr ligger og hva de kan holde på med i rommene (Moe, 2018, s. 180-181).

Kapittel 3. Metode

I dette kapittelet skal jeg redegjøre mitt valg av metode. Jeg har valgt den kvalitative metoden intervju og her vil jeg begrunne hvor for jeg valgte akkurat denne metoden for min bacheloroppgave. Målet med en metode er å fremme informasjonen man undersøker og det handler om å innsamle data, for å så analysere den og deretter tolke den (Bergsland og Jæger, 2022, s. 28). Først vil jeg ta for meg valget av den kvalitative metoden rettet mot min problemstilling, deretter vil jeg gjøre rede for min planlegging av datainnsamlingen og adgang til felten. Jeg vil også begrunne mitt valg av informanter og beskrive gjennomføringen av intervjuet. Og vise til hvordan jeg analyserte datamaterialet. Avslutningsvis vil jeg vise til en kvalitetsvurdering og etiske retningslinjer for å sikre at min datainnsamling skal være gyldig.

3.1 Valg av metode – Kvalitativ metode

For å kunne skrive en bacheloroppgave må man velge en forskningsmetode for å kunne samle inn data som skal danne et innhold i oppgaven. Det finnes to forskningsmetoder å velge mellom kvantitative og kvalitative metoder. Med tanke på min problemstilling, ble det mest hensiktsmessig å bruke en kvalitativ metode for å samle inn data. Grunnen til dette er fordi med en kvalitativ metode, kan jeg gå mer i dybden og se på opplevelse og mening av problemstillingen (Dalland, 2020, s. 54). Å bruke kvalitativ metode for min bacheloroppgave vil gi min problemstilling en stemme, en dypere betydning og flere synspunkter som vil gi min forskning en god bredde med innhold. Metode er et redskap og med kvalitativ metode blir forskeren instrumentet (Dalland, 2020, s. 57). Derfor er det viktig for meg å velge en metode som jeg selv også behersker og evner. Kvantitativ metode er mer matematisk basert, systematisk og bedre å bruke når det er snakk om store data innsamlinger som skal gjøres. Et eksempel på en kvantitativ metode er for eksempel spørreskjema (Tjora, 2021, s. 37).

For å kunne besvare problemstillingen «Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen?» ble det nødvendig for meg å gjennomføre

semistrukturert intervju. Denne kvalitative intervjumetoden gir meg muligheten til å se informantens livsverden, altså kunne se verden fra informantens synspunkt (Tjora, 2021, s. 128). Dette gir meg muligheten til å få en bedre forståelse for informantens opplevelser og erfaringer angående min problemstilling. Ved at informanten kan reflektere rundt temaet og dermed blir intervjuet også mer spesifikt rettet mot temaet til forskningen.

3.2 Planlegging av datainnsamling/Adgang til felten

Jeg startet med å lese meg opp på teori som er relevant til min problemstilling og søkte på nett etter hva det er som står om nedprioritering av kunstfagene. Jeg lagde deretter en intervjuguide med strukturerte spørsmål som baserte seg på teorien jeg har lest og ønsket å forske mer på. Spørsmålene i intervjuguiden er åpne spørsmål og ingen lukkede spørsmål. Dette fordi det jeg ønsker å finne ut baserer seg mye på hvordan informantene opplever og har erfart problemstillingen. Samtidig har jeg på forhånd lagt meg noen oppfølgingsspørsmål som kan stilles ved behov. Det kan også legges opp til en friere samtale, med en bedre flyt som holder samtalen gående uten at den stopper opp. Intervjuet ble gjennomført på informantens arbeidsplass, noe som kan gjøre intervjuet litt mer avslappet for informantene.

Jeg tok et strategisk valg ved å spørre informanter jeg allerede hadde kjennskap til. Strategiske utvalg kommer godt med når man har et tema man vil belyse og ønsker å finne ut mer om. Dette fordi man kan velge personer man mener har bestemte erfaringer eller egenskaper som vil støtte forskningen (Tjora, 2021, s. 79). Og etter jeg fikk godkjent Sikt, sende jeg en e-post til begge informantene og stilte de spørsmålet om de ville delta som informant til min bacheloroppgave. Grunnen til at jeg tok kontakt med akkurat disse barnehagen er på grunn av deres ulike utgangspunkt, den ene barnehagen jobber aktivt kunstpedagogisk og viser til et beriket kunstfaglig miljø i barnehagen. Mens den andre har ytret at de ønsker veldig å jobbe mer kunstpedagogisk i barnehagen, men det er mye som stopper opp muligheten for å gjøre det. Og for meg var dette veldig interessant og noe jeg ønsket å forske litt mere på, hva er det som gjør at den ene barnehagen klarer å implementere kunstfagene i barnehagehverdagen bedre enn den andre?

3.3 Utvalg av informanter

Det er viktig å ha et godt utvalg av informanter når man skal samle forskningsdata. Man kan ikke bare velge hvem som helst. Informantene bør være strategisk utplukket, dette fordi deres uttaler skal være pålitelige, troverdige og reflekterte til intervjuets tema. Derfor bør man

intervjue de som blir berørt av problemstillingens tema for å få en mer konsistent datasamling (Tjora, 2021, s. 146). Dette er også grunnen til at jeg valgte mine informanter. Jeg mener de har den kunnskapen og de erfaringene som trengs til å reflektere og belyse temaet rundt problemstillingen i denne bacheloroppgaven. Jeg valgte å intervju to informanter med forskjellige utgangspunkt i hvordan det jobbes med kunstfagene i barnehagen de jobber, men begge informantene viste en lik forståelse over viktigheten med å implementere kunstfagene i barnehagen.

Informantene er begge pedagogisk leder, med en stor interesse for kunstfagene. Men den ene pedagogen jobber i en liten en- avdelings barnehage og den andre pedagogen jobber i en stor base barnehage. Dette vil si at erfaringer og opplevelser vil være forskjellige og dermed bli mer variert i funnene mine etter intervjuet. Ved å intervju informanter man allerede har kjennskap til og mener har erfaringer og kunnskaper som vil besvare spørsmål som du ønsker å spørre, sees som et strategisk valg og kan være betydelig for funnene man sitter igjen med etter intervjuet (Dalland, 2020, s. 79).

3.4 Beskrivelse av gjennomføringen

Jeg hadde avtalt med den første informanten å gjennomføre intervjuet i barnehagen og sendte dermed intervjuguiden noen dager før avtalt møte. På forhånd hadde jeg forberedt meg godt på spørsmålene og tenkt over hvordan jeg ville fremstå i dette intervjuet. Før jeg startet opptaket takket jeg informanten for at hun ville stille opp på dette intervjuet og jeg startet en lett samtale om temaet intervjuet handler om. Dette gjorde jeg for å ufarliggjøre intervjuet, og åpne for en mer flytende samtale som ikke gir kun kontrollerte svar, men heller svar som informanten selv føler og har erfart. Jeg ga beskjed når jeg startet opptakeren og begynte å stille noen spørsmål. Siden jeg allerede kjenner denne informanten fra før av ble flyten i intervjuet ganske god og jeg trengte ikke å følge intervjuguiden punktlig fordi det gikk veldig av seg selv. Informanten er relativt nyutdannet og hun hadde derfor mye gode kunnskaper til min problemstilling, friskt i minnet. Før intervjuet ble jeg enig med informanten om å ikke sette noe tidsbegrensning på intervjuet, men heller la det avsluttes når det virket mest naturlig. Det var en god flyt gjennom hele intervjuet og alle spørsmålene ble reflektert rundt. Da vi begge følte at det var naturlig å avslutte, stoppet jeg opptakeren og takket for intervjuet. Jeg opplevde ingen problemer med dette intervjuet, men fikk heller en større motivasjon. Siden informanten var veldig interessert i min problemstilling og vi ble pratende en stund om temaet etter endt intervju.

Den andre informanten hadde jeg også avtalt å møte i barnehagen og hun fikk også tilsendt intervjuguide noen dager i forveien. Dette intervjuet gjorde jeg også samme dag som det andre. Denne informanten kjente jeg ikke på forhånd, men har hatt kontakt med barnehagen tidligere. Derfor var det godt for meg å allerede ha hatt et intervju med de samme spørsmålene. Dette fordi jeg følte meg mer sikker på hvordan jeg selv skulle stille spørsmålene og hvordan jeg ville at min rolle skulle fremstå. Jeg startet med å presentere meg selv først og fortelle litt om meg selv og om hvorfor jeg har valgt å jobbe med denne problemstillingen.

På samme måte som forrige intervju, så ville jeg ufarliggjøre situasjonen litt slik at det kunne bli en bedre flyt i praten og ikke så faglig tungt, men heller informantens rolle i det hele. Jeg ga beskjed når opptakeren ble startet. Deretter stilte jeg spørsmålene på samme måte som det første intervjuet. Men her ble det en liten utfordring med at informanten ble veldig faglig og teoretisk, og fokuserte mindre på de menneskelige erfaringene og meningene. Å dette gjorde at personalets rolle forsvant litt. Her hadde jeg kanskje skulle gjort det klarere på at det er lov å snakke enda mer fritt, og at man kan legge teorien litt på hylla og heller snakke litt mer ifra hva man føler og har erfart. Selv om det ble en litt annet resultat av dette intervjuet, var det fortsatt en god flyt og informanten var en meget faglig og erfaringsrik person. Jeg hadde heller ikke noen tidsbegrensning på dette intervjuet og avsluttet når det virket mest naturlig. Avslutningsvis fikk jeg være med å se rundt i barnehagen, slik at jeg fikk et bedre inntrykk av hvordan personalet jobber med kunst i barnehagen der.

3.5 Analyse

Å analysere vil si å dele noe i mindre deler, altså skape en oversikt over datamaterialet som man sitter igjen med og kunne se sammenhenger og motsetninger som vil være betydelig for forskningen (Tanggaard og Brinkmann, 2015, s. 37). Arbeidet med datamaterialet mitt tok en god stund, siden jeg hadde to intervjuer å transkribere. Grunnen til at jeg valgte å ha to intervjuer, er fordi jeg ønsker å kunne se hvordan to helt ulike barnehager jobber med kunsthagene i praksis. Og med tanke på min problemstilling «Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunsthagene i barnehagen?» vil forskningen min bli mer interessant av å kunne se det samme temaet fra to ulike utgangspunkt. Etter at alt av datamaterialet var samlet inn, satt jeg meg ned transkriberte begge intervjuene fra opptakeren, mens jeg hadde fortsatt hadde intervjuene frisk i minnet.

Intervjuene ble gjort om til en skriftlig tekst for å ha bedre oversikt over det som ble sagt. Jeg startet med å notere intervjuet ord for ord. Dette er den mest vanligste måten å transkribere. Det tar lang tid, men det gir den gode muligheten til å forfriske minnet av samtalen (Dalland, 2007, s. 172). Etter å ha notert ord for ord, bearbeidet jeg teksten og fjernet diverse muntlige tilleggsord som for eksempel *liksom*. Dette gjør det litt enklere å lese, men samtidig gir det en bedre oversikt over teksten. Jeg valgte analysemetoden «*koding*» som baserer seg på teorien «Grounded theory». Denne metoden baserer seg på en kodingsprosess av eget datamateriale (Dalen, 2019, s. 62).

Målet med denne prosessen er å finne kjernen til hva det handler om, og hva informanten sier. Man deler denne prosessen inn i tre nivåer, den første er «åpen» og åpen koding handler om å identifisere begrep og lete etter mulige relevante kategorier. Deretter har vi «aksial» og aksial kodings mål er å finne kontekst i kategoriene og konkrete reaksjoner av handlingene og konsekvensene av disse. Det siste nivået kalles «selektiv», her har man funnet en forbindelse mellom kategori og handling. Og videre skal man danne seg en forståelse av den viktigste hovedkategorien og begrepene som skal studeres videre på (Dalen, 2019, s. 65).

Tabellen under er et konkret eksempel fra mitt arbeid og viser hvordan kodingsprosessen fungerer:

Åpen koding (kategorisering)	Aksial koding (forbindelse)	Selektiv koding (overordnet forståelse)
Kompetanse	Handling: <ul style="list-style-type: none"> • Personalet mangler kompetanse innen kunstfagene Konkrete reaksjoner: <ul style="list-style-type: none"> • Kunstpedagogisk arbeid blir nedprioritert ut ifra personalets kompetanse og interesser. • I gang sette kurs eller refleksjonsmøter basert på kunstpedagogisk arbeid og deling av kunnskaper. Konsekvenser: <ul style="list-style-type: none"> • Barn blir frarøvet en viktig del av det å være barn og muligheten for viktig utvikling og læring. 	Man vil ha en felles forståelse for viktigheten av kunstpedagogisk arbeid i barnehagen. Og kunne gi alle ansatte en mulighet til å enten få gått et kurs eller noe som kan være med på å utvikle deres kunstpedagogiske kompetanse.

3.6 Kvalitetsvurdering

Det er viktig at forskning har en viss kvalitet for å oppnå reliabilitet og validitet knyttet til utarbeidede funn. Derfor må man gjennomføre en kvalitetsvurdering av den kvalitative studien. Å kunne være kritisk over eget valg av metode for innhenting av data blir da betydelig for metodens pålitelighet (Bergland og Jæger, 2022, s. 43). Reliabilitet kan i denne forskningen knyttes opp mot pålitelighet, ut ifra hvordan datamaterialet er samlet inn med opptaker og bearbeidet med transkribering av lydopptak og deretter analysert og tolket. Når man bruker metoden intervju og tar i bruk opptaker, skal det søkes SIKT for å få lov til å behandle personopplysninger. Dette bør gjøres i god tid før intervjuet tar plass, da det kan ta lang tid før den blir godkjent. Reliabiliteten økes også ved at forskningen er åpen og forklart trinn for trinn hvordan den er gjennomført av forarbeid, feltarbeid og etterarbeid. I min oppgave har jeg vært transparent med min forkunnskap, forståelsen av temaet og min gjennomføringsprosess av forskningen. Dette vil også gjøre det mye lettere for leseren å forstå valg av teori og metode for forskningsprosjektet (Bergland og Jæger, 2022, s. 44).

Overførbarhet og troverdighet kan ofte flettes inn i validiteten av kvalitative studier, hvor troverdigheten omhandler hvordan metoden man har valgt for sin forskning egner seg for å utforske det man skal forske på (Bergland og Jæger, 2022, s. 43-44). I det kvalitative intervjuet som blir gjennomført er målet å studere sosiale fenomener, altså se på informantenes subjektive opplevelser, meninger og erfaringer de selv har som er basert på problemstillingen «Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen?». Overførbarhet handler om hvordan man kan overføre resultatene fra forskningsarbeidet til like fenomener. I dette tilfelle er det to personer med ulike erfaringer som intervjues og tolkingen av begge intervjuene vil berike resultatet av forskningen. Når man får ulike sider fra forskningen kan dette også være med på å løfte frem nye tankemåter eller synspunkt som senere kan fungere som et tankeredskap for andre barnehagepersonell (Bergland og Jæger, 2022, s. 41). Jeg håper min forskning kan være med på å bevisstgjøre flere barnehagepersonell om hvordan man kan jobbe for å prioritere kunstfagene i barnehagen.

3.7 Etiske retningslinjer

Informert samtykke betyr at informantene får informasjon om undersøkelsens formål. Og at det er frivillig å delta, man kan trekke seg når som helst uten at informanten får noen negative konsekvenser. Informanten skal heller ikke settes for noe press til deltakelse eller prestering

(Bergland Jæger, 2022, s. 47). Etter at SIKT var godkjent, tok jeg kontakt med informantene og sendte en mail hvor jeg spurte om de ville stille som informanter og gjorde det veldig klart at det var lov å si nei og at alt som ville bli sagt under intervjuet ville anonymiseres. Jeg hadde på forhånd skrevet et tydelig informasjons- og samtykkeskjema (Se vedlegg 1) som hadde lite rom for tolkning, slik at informantene ville være helt klar over hva de takket ja til.

Informantene fikk tilsett like informasjons- og samtykkeskjema etter at de hadde vist interesse for å delta. Jeg opplevde at begge informantene viste en stor interesse for intervjuets formål.

Konfidensialitet vil si at man ikke offentliggjør personlig informasjon som kan avsløre informantens identitet og arbeidsplass. I et intervju kan det være vanskeligere å holde opplysninger konfidensielt, med tanke på at informanten gjenforteller hendelser og erfaringer hen selv har opplevd og kan gjenkjennes av andre. Derfor er det betydelig at all informasjon gis fiktive navn eller koder (Bergland og Jæger, 2022, s. 47). Informasjonen ble anonymisert og lydopptaket ble slettet etter transkriberingen. Dette ble sagt for informantene takket ja og rett før intervjuet startet. I et slikt forskningsprosjekt er det viktig å være klar over konsekvensene dette intervjuet kan medføre informantene, men det er ikke sagt at det kun trenger å være negative konsekvenser. Det kan også gi en positiv virkning av at informantene for et annet syn på temaet og at man kan få nye kunnskaper og muligheter for refleksjon (Bergland og Jæger, 2022, s. 48). Jeg vil helt til slutt presisere at alle utsagn som drøftes i denne oppgaven er informantenes personlige erfaringer, kunnskaper og opplevelser. Å svarene kan ikke allmenngjøres for alle barnehagelærere i Norge.

Kapittel 4. Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapitlet vil jeg presentere mine funn fra min analyse av datainnsamlingen og drøfte disse opp mot teori, for å kunne besvare min problemstilling «Hvordan kan personalet arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen?». Funnene og drøftingen er strukturert ut ifra intervjuguiden oppsett, dette for å opprettholde en oversiktlig fremtoning. Det er viktig å beholde informantenes anonymitet og derfor har informantene bli gitt fiktive navn for å gi teksten en bedre flyt. Informantene vil bli kjent som «Linea» og «Andrea». Jeg vil ha et fokus på pedagogens rolle i min drøfting. Og bruke direkte sitater fra informantene for å danne et grunnlag for bruk av teori. Direkte sitater fra informantene er markert med kursiv.

4.1 Funn av kjerne kategorier

Som nevnt i metoddelen benyttet jeg en kodingsprosess for å finne frem til kjerne kategorier av intervjuenes innhold. Kjerne kategoriene er delt inn i grupper, dette fordi det blir en bedre overordnet struktur og flyt på teksten. Jeg begrenset meg til to grupper rettet mot funnene mine, slik at jeg kan belyse og besvare kjerne kategoriene på best mulig måte.

Kjerne kategoriene er «*Pedagogens rolle og ledelse av personalet*», «*Rammefaktorer og samfunnet*».

I gruppen «*Pedagogens rolle og ledelse av personalet*» har jeg tatt for meg kjerne kategoriene *ledelse, profesjon og bevisstgjøring*. Ledelse handler om å organisere, koordinere og veilede personalet. I tillegg skape et trygt og stimulerende læringsmiljø for barna i barnehagen. Profesjon handler om å ha spesifisert kunnskap som er rettet mot et yrkesfelt og i dette tilfelle pedagogisk leder og barnehagelærer. Bevisstgjøring handler om å øke personalets bevissthet og forståelse av kunstfagenes verdier og viktighet i barnehagen. Man kan sammen med ansatte reflektere over temaet og målet er styrke personalets kunstfaglige kompetanse og bidra til et bedre kunstfaglig læringsmiljø for barna.

I gruppen «*Rammefaktorer*» vil kjerne kategoriene *ressursmangler, individuelle forutsetninger og samfunnsverdier* bli drøftet. Ressursmangler kan beskrives som begrenset tilgang til en nødvendig ressurs som trengs for å oppnå et mål eller gjennomføre en arbeidsoppgave i barnehagehverdagen. Dette kan være mangel på ansatte eller tid. Individuelle forutsetninger innebærer personalets unike egenskaper, ferdigheter og kunnskap. Og de individuelle forutsetningene påvirker hvordan vi utvikler oss, lærer og utfører oppgaver. Samfunnsverdier omhandler hvordan samfunnet som en helhet kan påvirke hvordan vi jobber og prioriterer kunstfagene inn i barnehagen.

4.2 Innledning

Linea jobber som pedagogisk leder på en liten tospråklig barnehage. Hun har jobbet som pedagogisk leder på denne barnehagen i omtrent ett og ett halvt år. Hun har mye erfaring innenfor det kunstfaglige feltet. Hun gikk fordypning i formgivning på videregående og har alltid hatt en forkjærlighet for estetiske aktiviteter. Dette førte til at hun valgte å ta barnehagelærerutdanning med fordypning i kunst og håndverk, drama og musikk. Etter dette fikk hun jobb som pedagogisk leder. Andrea jobber som avdelingsleder på en stor kommunal barnehage og har jobbet på enheten i over 25 år. Barnehagen er inspirert av Reggio Emilias

barnehagefilosofi. Hun har også jobbet som pedagogisk leder på småbarn og storbarn, og vært fagleder. Andrea har ikke noen kunstfaglig opplæring, men viser en interesse for kunstpedagogisk arbeid. Linea og Andrea påpeker at det er flere faktorer som spiller en rolle for hva som er viktig i hvordan personalet skal arbeide for å motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen. Disse er informantenes kunnskaper over egen profesjon, ledelse og bevisstgjøring personalet på viktigheten for kunstfagenes betydning for barna i barnehagen. Men også rammefaktorene som kan påvirke det pedagogiske arbeidet, sånn som tid, ressurser og personalets individuelle kunnskaper og holdninger til kunstpedagogisk arbeid. Den siste faktoren som blir nevnt er samfunnsverdier, dette utgjør hvordan man personalet lar samfunnet påvirke sitt syn på kunstfagenes plass i barnehagen og hvordan man kan motvirke den negative holdningen.

4.3 Pedagogens rolle og ledelse av personalet

Har lederens rolle noe å si når det kommer til prioriteringen av det kunstpedagogiske arbeidet i barnehagen? Både Linea og Andrea var tydelig på at som pedagogisk leder er det viktig å gå frem som et godt eksempel for resten av personalet når det kommer til å arbeide kunstpedagogisk i barnehagen. Å drive et tydelig lederskap kan være med på å skape trygghet og et tillitsfullt klima blant personalet (Tholin, 2022, s. 178). Linea påpekte at for hennes rolle som pedagogisk leder har det vært viktig å kunne være sikker på sin rolle og tørre å gå frem med ideer om kunstpedagogisk arbeid, selv om motivasjonen blant personal gruppa kanskje er liten. Og man ofte kan få den kommentaren om at «men slik har vi alltid gjort det her». Linea forteller at som ny ansatt som pedagogisk leder kan det vært vanskelig å få slike kommentarer, og at det er viktig at man ikke legger seg flat, men heller motiverer til endring.

Linea: «Jeg mener at selv om man er 20, 30 eller 50 år så må man alltid være åpen for å lære noe nytt fordi vi er en lærende organisasjon og er aldri ferdig utlært»

Hun forteller at i starten var det vanskelig å komme gjennom med planlagte kunstaktiviteter, etter som hun var helt ny blant personalgruppa, men etter litt tid ble hun trygg nok i sin rolle og på sin kunnskap om kunstfagene. Så hun gjennomførte noen kunstpedagogiske aktiviteter og fikk vist frem og delt sine kunnskaper med resten av personalet. Som pedagogisk leder er det viktig å kunne synliggjøre kunnskapene sine og kunne diskutere og reflektere over profesjonsfelleskapet for å tydeliggjøre betydningen og innholdet av profesjonen (Tholin, 2016, s. 33). Som pedagogisk leder har man et ansvar for å sikre at rammeplanen blir oppfulgt.

Linea: «Jeg har jo dette i bakhodet hele tiden siden jeg er pedagog, men jeg prøver også å få med meg personalet på det».

Linea belyser viktigheten av å inkludere personalet inn i planleggingen for å få aktiviteter knyttet til fagområdet kunst, kultur og kreativitet i rammeplanen for barnehage.

Barnehagelærere og pedagoger er de profesjonene i barnehagen som spesielt skal sørge for at barnehagens oppgaver ivaretas (Utdanningsforbundet, 2017, s. 15). Andrea forteller at hennes erfaring fra å jobbe som pedagogisk leder på småbarn- og storbarns avdeling har gitt henne et bedre innsyn i hvordan det er å jobbe på begge avdelingene, og hva som burde prioriteres inn i barnehagehverdagen. Hun belyser også hvor viktig det er som leder å hele tiden ha en god kommunikasjon med de andre på avdelingen for å sikre en god kvalitet i arbeidet. For å sørge for at barnehagen er av god kvalitet, blir det betydelig at ledere fokuserer på å styrke personalets erfaringer og ferdigheter (Skoglund og Sundvall, 2021, s. 23).

Andrea: «Vi i ledelsen er mye nært i det daglige arbeidet. Vi oppfordrer til kunstpedagogisk arbeid selv om man kanskje ikke føler man er god nok selv»

Dette støtter også barnehagen som en lærende organisasjon og danner et miljø for kontinuerlig læring, refleksjon og utvikling i arbeidet som gjennomføres (Lundestad, 2021, s. 216). Som leder påpeker Andrea at det er viktig å organisere innholdet i arbeidsdagen, dette å sørge for at ikke noe bli bortprioritert. Hun nevner at de bruker et årshjul, som er en oversikt over hva som skal gjøres av kunstfaglige aktiviteter i de forskjellige månedene. Og disse har sikret at det alltid vil være noe kunstfaglig innputt, og hun forteller at det hjelper ansatte og vikarer med å vite hvilke aktiviteter som skal foregå til enhver tid.

På hvilken måte kan kunstfagenes viktighet bevisstgjøres slik at kunstfaglige aktiviteter blir prioritert lik med annet pedagogisk arbeid? Rammeplanen for barnehage har et fagområde som heter kunst, kultur og kreativitet og et av punktene der handler om hvordan personalet skal støtte og berike barns bearbeiding av møter med kultur og kunst (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Skal ikke kunstfaglige aktiviteter da prioriteres? Linea forteller at hun aktivt jobber med å inspirere og motivere personalet til å jobbe mer kunstpedagogisk, for barnas beste. Hun belyser at det har ikke alltid vært like lett, men når personalet har gjennomført aktiviteter har det ført til en endring i synet på kunstfagene blant personalet.

Linea: «Vi har jo ansatte som har drevet med kunstaktiviteter de ikke var så begeistret for, men så merker de hvor mye barna utvikler seg på det og derfor får de ansatte selv et nytt syn på den enkelte aktiviteten. Dette er jo det jeg prøver å få frem»

Bevistgjørelse av kunstfagenes viktighet for barnas utvikling, lek og læring kan være betydelig for personalets prioritet av kunstpedagogisk arbeid. Hvorfor skal man orke å prioritere noe man ikke vet viktigheten av? Om man ikke har de kunnskapene eller erfaringene kan man oppleve det som bortkastet tid som man heller kunne ha brukt noe annet på. I Vygotskjis teori «Den nærmeste utviklingssonen» påpekes det hvor viktig det er at barn støttes av voksne under aktiviteter som er litt over deres mestringsnivå, slik at barna for utviklet nye kunnskaper og ferdigheter (Lyngseth, 2018, s. 304). Dette er noe alle som jobber med barn burde være beviste på for å styrke barnas utvikling. Det er den pedagogiske lederens ansvar å igangsette en utviklingsprosess av det pedagogiske arbeidet. Dette for å bevisstgjøre personalet på et felles mål og forståelse av barnehagens verdigrunnlag (Skoglund og Sundvall, 2021, s. 22). Linea påpeker at dette er noe hun har jobbet mye med.

Linea: «enkelte har jo et syn på kunstfagene som noe som er lite viktig eller noe man kan legge vekk, fordi noen tenker det blir for mye rot, stress eller hva er det egentlig barna lærer av dette? Men de lærer jo mye av det, det er en måte barna finner sin egen identitet på. Tenker jeg»

Veiledning av personalet blir betydelig for å bevisstgjøringen av kunstfagenes rolle i barnehagen. Veiledning av personalet kan være med på å skape tillit og trygghet, å danne en god samtale hvor man kan jobbe med sine holdninger, erfaringer og verdier (Ødegård og Røys, 2013, s. 124). Og bevisstgjørelse handler jo nettopp om å reflektere over egne verdier og holdninger en selv har, men også i fellesskapet. En del av det å jobbe kunstpedagogisk innebærer det å benytte pedagogisk refleksjon knyttet til kunstfagene (Thoresen, 2019, s. 18). Linea trekker også frem at hun merker en forandring i personalets holdninger til kunstfaglige aktiviteter, etter at de har fått mer kunnskap om hvordan kunstpedagogisk arbeid kan være med å styrke barna utvikling, lek og læring. Gjøre personalet beviste på at kunsten gir barn muligheten til å utvikle kroppslige og sanselige erfaringer, basert på barns kreativitet og undring i kunstfaglige aktiviteter som er grunnleggende for barns barndom (Sæbø, 2017, s. 46).

Linea: «vi vet jo fra når man er liten her i barnehagen. Så vet vi jo at barnet sanser, smaker og prøver. Og der er kunstfagene veldig viktig, og får ikke barna dekket det behovet, så forsvinner mye at deres utvikling»

Både Linea og Andrea belyser at om kunstfaglige aktiviteter ikke blir prioritert i barnehagen, så frarøver vi barna noe primært fra deres barndom. Andrea forteller at i deres barnehage blir det kunstpedagogiske arbeidet beriket av personalets kunnskaper om kunstfagenes betydning for barna og at de bruker rammeplanen for å danne en videre forståelse av hva det vil si å jobbe med kunst, kultur og kreativitet i barnehagen. Kunsten kan lære oss mye om barna og barnas kultur. Barnas kunstneriske uttrykk er en form for å kommunisere (Hjermann, 2013, s. 24). Dette kan også være med på å øke personalets bevissthet av viktigheten med å prioritere kunstfaglige aktiviteter i barnehagen, for å lære seg å bli kjent med barna.

4.4 Rammefaktorer

Er det en mulighet for at kunstfagene prioritert blir svekket av ulike rammefaktorer i barnehagen? Slik som tid, økonomi eller personalets individuelle forutsetninger? Både Linea og Andrea nevner at det er ulike rammefaktorer som påvirker prioriteringen av kunstfaglige aktiviteter i barnehagen. Og det er viktig å kunne se muligheten for å jobbe med kunstfagene på flere forskjellige måter for å sikre at de blir prioritert. Linea forteller at prioriteringen avhenger mye av personalets forutsetninger og poengterer at;

Linea: «Det handler litt om personens bakgrunn, hva du har med i ryggsekken og har du ikke blitt eksponert for kunstfagene i like stor grad som andre så tror jeg det er vanskelig for den personen å se viktigheten»

Hun belyser viktigheten av å ha gode erfaringer, kompetanse og kunnskaper innen kunstfagene, dette for at resten av personalet skal kunne sette i gang kunstpedagogiske aktiviteter av eget initiativ og engasjement. Linea ønsker å få frem hvor viktig det er å utfordre seg selv og bare prøve seg frem med aktiviteter. Dette er også noe Andrea påpeker, hun fortelle at:

Andrea: «Vi oppfordrer til kunstpedagogisk arbeid selv om man kanskje ikke føler man er god nok selv. Det er ofte det det handler om, at ansatte bortprioriterer kunstfagene fordi de ikke føler de er noe god på det selv eller mestrer. Man trenger ikke å være kunstner selv»

Dette viser til hvor viktig det er for personalet å ha en felles forståelse for å gi hverandre lov til å ikke lykkes med alle planlagte aktiviteter. For å ufarliggjøre det å jobbe med en kunstpedagogisk aktivitet som man selv kanskje ikke mestrer (Meyer, 2019, s. 95). Om man senker terskelen for forventningene av sin egen prestasjon og er åpen for å feile, kan dette kanskje være med på å tilrettelegge for at flere i personalet tørr å sette i gang kunstfaglige aktiviteter på eget initiativ. Gjennom å prøve noe nytt og utfordre seg selv kan man innhente seg nye kunnskaper som kan videreføres inn i det pedagogiske arbeidet med kunstfagene (Bernsen, 2019, s. 86).

Hvordan kan personalet da jobbe for å sikre at kunstfagene blir prioritert i en travel barnehagehverdag? Linea og Andrea nevner hvor viktig det er for personalet at de mestrer å håndtere stress. Linea forteller at kunstfaglige aktiviteter hjelper henne å finne roen, dette er selvfølgelig individuelt, men å jobbe kunstpedagogisk kan også føre med mye gode opplevelser for personalet som en gruppe. Andrea ønsker å få frem hvor betydelig det er å spille på hverandres kompetanse. Altså belyse hverandres kunnskaper og erfaringer med kunstfagene. Kunsten har en stor rolle i alt av læring, både for barn og voksne. Nettopp fordi den er handlingsbasert og vil utfordre til nye tankemåter (Thoresen, 2019, s. 19). Hun forteller at i deres barnehage hjelper det mye å «bruke» hverandres kompetanse og ved å jobbe slik kan man ofte lære av andres kunnskap. Andrea sier også at i deres barnehage har det hatt flere kunstfaglige kurs for å berike personalets kunnskaper og erfaringer. Det har også vært en gjeng fra personalet på Reggio Emilia instituttet, hvor flere fikk inspirasjon til å jobbe mere med tegning, leire og diverse teknikker i barnehagen. Dette er en god måte å innføre noen nye synspunkt og måter å jobbe mer kunstpedagogisk i barnehagen. Når Linea fikk spørsmål om å fortelle hva hun mener må til for å oppnå en drømmebarnehage med tanke på å implementere kunstfaglige aktiviteter inn i barnehagehverdagen, kunne hun fortelle:

Linea: *«jeg er jo nettopp utdannet og jeg tror bare generelt flere ressurser og bedre økonomi til å ha disse rommene man ønsker seg. Også tror jeg at alle ansatte burde ha fått litt kursing, slik at man vet hvordan, hva og hvorfor vi skal jobbe med dette»*

Når Andrea fikk dette spørsmålet fortalte hun at på hennes arbeidsplass føler hun ikke det er noe mangel på ressurser, men hun merker viktigheten av hvor betydelig det er å ha tilgang på gode ressurser i barnehagen for å sikre en god kvalitet i den pedagogiske virksomheten. Dette fordi det blir lettere for personalet å bruke sin kompetanse og ferdigheter når alt annet er tilrettelagt og tilgjengelig (Tholin, 2016, s. 32). Men for å kunne sikre at det er en kontinuerlig

utvikling i det kunstpedagogiske arbeidet, ønsket hun at det kunne være en kunstpedagog på bygget som har ansvaret for å kvalitetssikre det kunstpedagogiske arbeidet. Kanskje har det skulle vært en kunstpedagog i alle barnehager for å sikre at kunstfaglige aktiviteter blir prioritert likt med annet pedagogisk arbeid? Og kanskje har det skulle vært obligatoriske kunstfaglige kurs for personalet i barnehagen? Barn er veldig spontane, og hva gjør dette med kunstfaglige aktiviteter? Hvordan kan personalet jobbe for å dekke de spontane aktivitetene? Linea snakker mye om hvor viktig det er å kunne være spontan og kunne ha uplanlagte kunstaktiviteter sammen med barna. Dette avhenger også av personalets kompetanse og samarbeid, men også tilgjengelighet av rom og materialet.

Andrea: *«Verkstedet er alltid tilgjengelig for barna og plutselig skjer det mye bra spontane aktiviteter der»*

Barnehagen til Andrea er inspirert av Reggio Emilias barnehagefilosofi. Reggio Emilias barnehagefilosofi legger vekt på hvordan barna lærer gjennom å samhandle og utforske omgivelsene rundt seg (Bråten og Kvalbein, 2019, s. 146). Dette legger et grunnlag for viktigheten av å bruke rommene i barnehagen. Bruke rommet som den tredje pedagog. Personalet kan konstruere rommene slik at de inspirer til lek, skapende aktiviteter og læring for barna. Dette kan gjøre det lettere for barna å vite hvor materialet ligger og hva slags leg rommet inviterer til (Moe, 2018, s. 180-181).

4.5.1 Samfunnets påvirkningskraft

Bamfords forskning «Arts and Cultural Education in Norway» viser det til en negativ endring i samfunnets syn på kunstfagenes viktighet og hvordan de blir prioritert inn i det pedagogiske arbeidet i barnehagen og opplæringen i skolen (Bamford, 2013, s. 47). Og Trøndelag Forsknings og Utviklings rapport fra 2019 viser til at barnehagen jobber minst med fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Det som ble prioritert mest var fagområdene sosial kompetanse og språk (Fagerholt, et al., 2019). Dette viser til at det ligger en stor jobb i å endre kulturen av prioriteringer i barnehagen. Er det slik at kunstfagenes verdi og kunnskaper er svekket i dagens samfunn? Som ganske nyutdannet merker Linea at det hun har lært på skolen om å jobbe kunstpedagogisk i barnehagen, ikke samsvarer helt med hvordan det virkelig er å få gjennomført kunstfaglige aktiviteter i barnehagen.

Linea: *«Det mye som skjer i barnehagehverdagen og det er helt annerledes enn det vi lærer på skolen om kunstfag. Jeg har jo det inntrykket og samtidig har jeg vært vikar*

før, men det inntrykket jeg fikk av skolen var at det her skal være enkelt. Ja, det er enkelt, men det er også så mye annet som skal følges opp»

Kanskje burde det allerede vurderes en endring i barnehagelærerutdanningen? Dette for å øke barnehagelæreres kunstfaglige kompetanse, som kan føre til en økt prioritering av kunstfagene i barnehagen. Å øke kvaliteten på utdanningene er noe Bamfords forskning sikter til. Altså det krever en innsats fra flere instanser og i dette tilfellet utdanningsmyndighetene, for å sikre gode ressurser i barnehagelærerutdanningen som kan fremme kunstfagene (Bamford, 2013, s. 56).

Kultur er en stor del av kunsten i barnehagen. Både Linea og Andrea snakker om hvordan man kan bruke nærområdet rundt barnehagen for å jobbe kunstpedagogisk. Linea mener det er for mange som tenker for vanskelig når det gjelder kunstfaglige aktiviteter. Andrea forteller at de bruker nærområdet mye i sine kunstpedagogiske aktiviteter, hun forteller at det er lettere å implementere kunst inn i barnehagehverdagen med det som allerede er rundt seg, sånn som å gå på museum eller være ute i naturen, la barna bli kjent med kulturen i nærområdet sitt. I FNs Barnekonvensjonen Artikkel 31, understrekes barns rett til lek, fritid og kulturelle aktiviteter. Denne artikkelen fremmer barnas rett til å delta i kulturelle aktiviteter som utvikler barnas kreative uttrykksevne og identitet (Moe, 2018, s. 116-117). Det blir som Linea påpeker, man trenger ikke å tenke for vanskelig for å prioritere kunstfagene i barnehagen. Barn opplever alt av kunst forskjellig. Ved å gi barn ulike opplevelser av kunst kan barna danne sitt selvbylde under tygge omstendigheter. Og personalet i barnehagen kan være med på å fremme det gode med å være forskjellige og at annerledeshet er en viktig og verdifull side av seg selv, i dette kompliserte samfunnet (Hjermann, 2013, s. 28).

Kapittel 5. Avslutning

I mitt arbeid med forskningsprosjektet har jeg ønsket å se på hvordan personalet kan arbeide for å motvirke nedprioriteringen. Jeg har observert at med årene har kunstfagene blitt mindre synlige i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Dette synes jeg er veldig trist med tanke på hvor mye kunstfagene har betydd for meg som barn og for meg nå som en kommende barnehagelærer. Ved å intervjuer to informanter har jeg fått bedre syn på hvilke erfaringer, kompetanser og ressurser som er viktig for at personalet kan jobbe med kunstfagene i barnehagen. Jeg har også fått mer innsikt på hvilke faktorer som kan være med å nedprioritere kunstfaglige aktiviteter i barnehagen. Dette er kunnskaper jeg kommer til å ta med meg inn i min jobb som barnehagelærer.

Forforståelsen min for denne bacheloroppgaven baserer seg på mine erfaringer og observasjoner fra jobb og praksis. Jeg har observert at personalet ofte bortprioriterte kunstfaglige aktiviteter på grunn av dårlig tid, lite bemanning, kompetanse, interesser og utydelig ledelse. Som mine informanter opplyser er det viktig med en tydelig ledelse som passer på at kunstfagene blir prioritert i barnehagen. Og sikrer kvaliteten av det pedagogiske arbeidet. Dette tilsier også at den pedagogiske lederen må sette seg inn i rammeplanen og dele sine kunnskaper med resten av personalet for å bevisstgjøre viktigheten av å inkludere kunstfaglige aktiviteter i barnehagehverdagen. Og sette fokus på å «bruke» hverandres kompetanse og ikke være redd for å teste ut en kunstfaglig aktivitet man ikke har gjort før, fordi det skal være rom for å feile. Å jobbe bevist for å skape en endring på synet av kunstfagene i samfunnet kan være med på å legge et grunnlag for en økt prioritering av arbeidet i barnehagen.

Etter min forskning har informantene belyst flere faktorer som må vektlegges for at personalet skal kunne motvirke nedprioriteringen av kunstfagene i barnehagen. Og de viser til gode kunnskaper om hvordan man kan jobbe for å prioritere kunstfagene. Men det ligger en stor jobb foran oss, for det er mye arbeid som må legges ned for å kunne skape en endring i prioriteringen av kunstfagene i alle norske barnehager. Jeg håper at min forskning kan være med på å inspirere og engasjere barnehagelærer og pedagoger til videre forskning av hvordan å prioritere kunstfagene inn i barnehagehverdagen.

Kapittel 6. Referanseliste

- Bakke, K. (2017) Kunsten og skape i flate og rom – med hovedvekt på tegning. I K. Bakken, C. Jenssen & A. B. Sæbø (red.), *Kunst, kultur og kreativitet*. (2. utg.). (s. 133-162). Fagbokforlaget.
- Bamford, A. (2013). Arts and Cultural Education in Norway. I M. Bakken & S. B. Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. (s. 47-59). Universitetsforlaget.
- Bergland, M. D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (2. utg.). (s. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Bernsen, A. S. (2019). Barns lekerom i forandring. I I-L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. (1. utg.). (s. 73-86). Fagbokforlaget.
- Bråten, I. & Kvalbein, Å. (2019). Den lille tingverdenen – gjenbruk og nye materialpraksiser i barnehagen. I I-L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. (1. utg.). (s. 143-162). Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving*. (4. utg.). Gyldendal.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg.). Gyldendal.
- Egset, C. K. & Neraas, S. (2019). Humla. I M. H. Frønes & V. Glaser (red.), *Praksisbok for barnehagelærerstudenten*. (s. 153-161). Universitetsforlaget.
- Fagerholt, R.A., Myhr, A., Stene, M., Haugset, A. S., Sivertsen, H., Carlsson, E., & Nilsen, B. T. (2019). *Spørsmål til Barnehage-Norge 2018*. TFOU – Trøndelag forskning og utvikling. <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2019/sporsmal-til-barnehage-norge-2018.pdf>
- Glaser, V. (2018). Ulike psykologiske retninger og perspektiver. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli. (red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg.). (s. 25-48). Fagbokforlaget.
- Hjermann, R. (2013). Kunsten er barnas språk, kulturen deres arena. I M. Bakken & S. B. Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. (s. 23-29). Universitetsforlaget.

- Høyland, K. & Hansen, G. K. (2012). De fysiske omgivelsenes betydning for barnehagens kvalitet. I A. Krogstad., G. K. Hansen., K. Høyland & T. Moser (red.), *Rom for barnehage*. (s. 23-46). Fagbokforlaget.
- Lundestad, M. (2021). Pedagogisk ledelse av medarbeidere i et relasjonelt perspektiv. I R. Haugen., M. Lundestad., M. V. Slåtten & E. Skogen (red.), *Å være leder i barnehagen*. (3. utg.). (s. 205-232). Fagbokforlaget.
- Lyngseth, E. J. (2018). Forebyggende muligheter i barnehagen gjennom kartlegging og tidlig innsats. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli. (red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg.). (s. 301-318). Fagbokforlaget.
- Meyer, G. S. (2019). Alt og ingenting – INTRO som utviklingsarbeid i personalgruppa. I I-L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpædagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. (1. utg.). (s. 87-99). Fagbokforlaget.
- Moe, J. (2018). Materialer, form, rom – inne og ute. I S. Frisch., M-A. Letnes & J. Moe. (red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. (s. 155-193). Utdanningsforlaget.
- Moe, J. (2018). Barns møte med kunst og kultur. I S. Frisch., M-A. Letnes & J. Moe. (red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. (s. 77-126). Utdanningsforlaget.
- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.
- Olsson, M. R. & Øksnes, M. (2013). «Estetikk? Det er jo alt, egentlig!». I M. Bakken & S. B. Hommersand (red.), *Barn, kunst og kultur*. (s. 103-110). Universitetsforlaget.
- Sando, S. (2022). Fra nysgjerrighet til vitenskap. I M. D. Bergsland & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (2. utg.). (s. 66-92). Cappelen Damm Akademisk.
- Storvik, L. F. (2020, 22. oktober). Barnehagene jobber minst med kunst og kultur: – Blir kanskje sett på som mindre viktig. *Utdanningsnytt*.
<https://www.utdanningsnytt.no/barnehageforskning-barnehagepedagogikk-dmmh/barnehagene-jobber-minst-med-kunst-og-kultur--blir-kanskje-sett-pa-som-mindre-viktig/255463>
- Sæbø, A. B. (2017). Kunstfagenes plass i barnehagen. I K. Bakken, C. Jenssen & A. B. Sæbø (red.), *Kunst, kultur og kreativitet*. (2. utg.). (s. 17-46). Fagbokforlaget.

- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015). Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.), *Kvalitative metoder*. (1 utg.). (s. 17-44). Gyldendal.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Tholin, K. R. (2016). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Fagbokforlaget.
- Thoresen, E. (2019). Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen. I I-L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*. (1. utg.). (s. 17-29). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (4. utg.). Gyldendal.
- Torsteinson, H. (2017). Prosjektbasert arbeid – om barns medvirkning og kunstfaglig aktivitet i barnehagen. I K. Bakken, C. Jenssen & A. B. Sæbø (red.), *Kunst, kultur og kreativitet*. (2. utg.). (s. 163-182). Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehage*. Udir.
- Waterhouse, A-H. L. (2022). Framtidens barnehage. I M. D. Bergsland & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (2. utg.). (s. 94-156). Cappelen Damm Akademisk.
- Ødegård, E. & Røys, H. (2013). *Å dra lasset sammen*. Cappelen damm akademisk.

Kapittel 7. Vedlegg

7.1 Informasjons- og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet? «Kunstfagenes plass barnehagen»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å øke bevisstheten over viktigheten med kunstfagene i barnehagen og motvirke nedprioriteringen av dem. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Hvordan kan personalet øke bevisstheten over viktigheten med kunstfagene i barnehagen og motvirke nedprioriteringen av dem? Dette er problemstillingen i min bacheloroppgave og grunnen til at jeg ønsker å intervju deg/dere om dette temaet. Kunstfagene er barns måte å uttrykke seg på og en viktig faktor for personalet når de skal lære seg å kjenne barna, spesielt på småbarnsavdelingene. Kunstfagene bidrar mye i barnas utvikling, lek og læring, og i rammeplanen for barnehage står det at «Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Jeg vil derfor med dette intervjuet få frem viktigheten med at man skal ha tid og rom til å jobbe med kunstfagene i barnehagen og hvordan personalet kan jobbe aktivt med dette.

Hvem er ansvarlig for dette prosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for dette prosjektet.

Hvorfor får du/dere spørsmål om å delta?

Du er ønskelig som informant da du fyller kriteriene tilknyttet studien.

Hva innebærer det for deg/dere?

Hvis du velger å delta i dette prosjektet, innebærer dette at du deltar i ett intervju. Det vil ta alt fra 45min til 1 time. Intervjuet tas opp av lydopptaker.

Deltakelse

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Det vil heller ikke påvirke ditt forhold til din arbeids plass.

Ditt personvern

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun student Thea Hammer Sætнан og hennes veiledere som vil ha tilgang til disse opplysningene. Under opptaket vil det brukes fiktive navn for å sikre anonymitet. Etter at lydopptaket er transkribert vil det bli slettet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 26.04.2024.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Vårt personvernombud: Tomas Christensen

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Barbro Djupvik

Student
Thea Hammer Sætnan

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Kunstfagenes plass i barnehagen*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.2 Intervjuguide

Personens rolle og erfaring

1. Personenes rolle i barnehagen og hvor lenge har han/hun jobbet der?
2. Hvilke erfaringer har personene med musikk, drama og kunst og håndverk? Har hen eller andre hatt opplæring innenfor dette området?
  - a. Om opplæring har funnet sted: hvordan opplever hen at dette har betydning for arbeid med kunsthag i barnehagen?

Tid og tiltak:

1. Hvordan blir kunstpedagogisk arbeid for tiden integrert i barnehagens daglige rutiner og aktiviteter?
  - a. Hva legger hen i begrepet kunstpedagogisk arbeid?
2. Hvilke utfordringer opplever dere med å prioritere kunstfagene i barnehagen?
  - a. Når velges kunstfagene bort?
  - b. Er det utfordringer knyttet til arbeidet med kunstfagene?
3. Hvordan kan de, på denne avdelingen sikre at kunstfagene får tilstrekkelig med tid og ressurser i barnehagehverdagen?
  - a. Står det noe om dette i barnehagens planer?
4. Hvilke strategier eller tiltak kan dere foreslå for å styrke kunstfagene i barnehagens pedagogiske praksis?
5. Hvordan jobber dere med kunstfagene i barnehagen for øyeblikket?
  - a. Hvordan har dere jobbet?

Barna:

1. I rammeplanene for barnehage står det at «I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering» (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 51). Så hvordan jobber du/dere på denne avdelingen med å fremme dette punktet fra rammeplanen?
2. Hva er noen av fordelene ved å inkludere kunstfagene i barnas hverdagsopplevelse?
3. Har dere noen suksesshistorier eller eksempler kunstfagene har blitt prioritert i barnehagen?
  - a. Hva tenker hen er viktig i disse fortellingene?
4. Hvordan kan kunstfagene bidra til barnas kreative uttrykk, estetiske erfaringer og utvikling?
5. Hvilke positive effekter har dere sett når dere prioriterer kunstfagene i barnehagen?
  - a. Hva skjer/kan skje om den ikke prioriteres?

Samarbeid:

1. Hvordan kan barnehagen samarbeide med foreldre og lokalsamfunnet for å støtte kunstfagene i barnas utvikling?
  - a. Har dere noen samarbeidspartnere?

- b. Besøker dere kunstmuseum, eller har dere besøk av den kulturelle bæremeisen?
  - c. Hvordan blir lokalsamfunnet inkludert?
2. Har hen noen tanker om hvordan personalet kan øke bevisstheten blant både foreldre og kollegaer om viktigheten av kunstfagene i barnehagen?

7.3 Vurdering av SIKT

Vurdering av behandling av personopplysninger

 Skriv ut 14.02.2024 ▾**Referansenummer**

520658

VurderingstypeAutomatisk **Dato**

14.02.2024

Tittel

Kunstfagenes plass i barnehagen

Behandlingsansvarlig institusjon

Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for kunst og håndverk

Prosjektansvarlig

Barbro Djupvik

Student

Thea Hammer Sætnan

Prosjektperiode

26.02.2024 - 26.04.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 26.04.2024.